

Skolens historie i Hejnsvig Sogn

GILBJERG SKOLE

Gilbjerg skole blev bygget i 1891. Skolen blev bygget under meget vanskelige økonomiske forhold, fordi en ny lov i 1890 krævede, at der skulle ansættes seminariuddannede lærere både ved biskoler og hovedskoler i kommunen. Herude på de fattige hedeegne var det vanskeligt at få en gymnasieuddannet lærer, for Gilbjerg skole blev regnet som en biskole. Det var en uoverkommelig byrde at lægge på kommunen, for hvert lokalområde ønskede at få en skole bygget. Man besluttede at bygge en skole i Gilbjerg, som så skulle dække både Gilbjerg og Trøllund området. Inden de begyndte, var de på studietur til Billund, hvor man netop havde fået opført en ny skole, som man syntes var en pragtbygning.

En skole på afbetaling

Skolen skulle ligge på en grund, der blev købt af Claus Thomsen for 75 kr. Skolen skulle opføres af helbrændte sten, men der var kun råd til at mure den sydlige side af gavlen med kalk, og resten af huset skulle mures i ler. Der skulle fuges med cement. Taget skulle være halmtag i bunden og så lyng ovenpå. Man antog Jeppe Aagaard Nielsen fra Gilbjerg til at opføre skolen for en pris på 800 kr. Det var for både murer-, tømrer- og snedkerarbejde. Han skulle betale dagbøder, hvis skolen ikke stod færdig til den fastsatte tid. Den blev færdig til tiden og taget i brug i 1891. Til finansiering af byggeriet i Gilbjerg optog sognerådet et lån på 2000 kr. i Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse. Og det var

Skolefoto fra 1914 med lærer Kristensen til højre.
(Foto: JH)

Gilbjerg skoles historie

Skoleserien er denne gang kommet til Gilbjerg skole. Som tidligere elever har Jytte Habekost, Agnes Christensen og Ruth Mærsk været ved at opfriske hukommelsen om deres tid på skolen. Fotos har vi lånt af Jytte Habekost (JH) og Hejnsvig Sognearkiv (HS). Se også på www.hejnsvigbynet.dk under "Hejnsvig Sognearkiv" eller under "Egnshistorie". Arkivet kan oplyse om navne på de fleste af skolebillederne .

Næste gang vil vi skrive om skolen på Bredgade i Hejnsvig. Billeder, erindringer eller små anekdoter er meget velkomne. Henvendelse til kirkebladsredaktionen eller til Sognearkivet.

Tak for bidragene til skoleserien!

*På redaktionens vegne
Frands Pedersen*

første gang, kommunen lånte penge lokalt. Der blev foretaget om- og tilbygning til skolen i Gilbjerg første gang i 1905 og siden i 1920.

Lærerne ved skolen

Der blev ansat 3 faste lærere i kommunen: 1 i Gilbjerg, som også skulle undervise i Skjoldbjerg. Han skulle trave mellem Gilbjerg og Skjoldbjerg flere gange om ugen. Han var ikke tilfreds med den ordning, og han ønskede at få en hjælpelærer ansat. Det var vanskeligt at få en dygtig lærer ved de små biskoler, så de måtte nøjes med en mindre dygtig lærer, for at få stillingen besat. Læreren skulle selv sørge for brændsel.

Mus i skolestuen

Der var stenbro som gulv i skolestuen, og det var ikke usædvanligt, at der løb en mus hen over skolegulvet til stor skræk for pigerne. På et tidspunkt satte kommunen en kasseret kakkelovn ind i skolestuen, som udviklede meget røg under opfyringen. (se ansøgning til kommunen af lærer Mølgård).

Skolefoto fra 1919 med lærer Rosby og frue øverst.
(Foto: JH)

Skolefoto fra eksamen i 1938 med de ældste elever, skolekommissionen og mødre.

Læreren skulle selv holde skolestuen ren. Derfor blev tjenestepigen sat til at vaske det sorte loft af.

En ny skole i Gilbjerg

Før besættelsen var de begyndt at bygge en ny skole i Gilbjerg, men byggeriet blev afbrudt, for man var bange for, at den skulle blive brugt af besættelsesmagten. Først da krigen var forbi, blev den gjort færdig til brug i 1948. Der var klasseværelse, sløjdløkke, omklædningsrum og gymnastiksal. Efter at skolen blev færdig, kom der 2 lærere til at undervise. Den ene var en lærerinde.

Skolen blev også brugt til aftenskole, til fester og til søndagsskole. Søndag formiddag blev der holdt søndagsskole af skomager Clausen, Hejnsvig. Han fik hjælp af flere af de lokale beboere.

Undervisningen og livet

Vi fik en god opdragelse af vores lærer, både menneskeligt og kundskabsmæssigt. Vi skulle lære både katekismus, salmevers og bibelhistorie. Vores lærer var kirkesanger ved Hejnsvig Kirke, og vi børn fik at vide, at i kirken sidder man ikke og drejer hovedet for at se bagud. Gudstjenesten begynder, når kirkeklokken begynder at ringe.

Vi var 3 årgange på skolen. De store gik 2 dage om sommeren og 4 dage om vinteren fra kl. 8 - 15. I den lille klasse gik vi 3 år og i den store klasse 4 år. Så vi var mange, som skulle have lært at læse. De, der var større, skulle selv læse imens og selvfølgelig være stille.

Vi husker en dreng, der skulle stave til "to". Læreren spurgte flere gange: "t - o" - hvad siger det? Drengen kiggede sig omkring og endelig sagde han: "Træsko!" En dreng blev spurgt: "Hvor sidder hanebjælken?" Drengen svarede: "I hønsehuset!"

I 1964-65 blev skolen nedlagt. Dog blev der stadig kørt to 1. klasser derud fra Hejnsvig skole i et par år derefter.

(Jytte Habekost, Ruth Mærsk og Agnes Christensen, elever fra Gilbjerg Skole)

Skolefoto fra 1939 (Foto: JH).

ANSØGNING

fra skolelæreren i Gilbjerg skole til Vorbasse-Hejnsvig Kommune

Til det ærede Sogneråd for Vorbasse Hejnsvig Kommune.

Da vi nu nærmer sig den tid, at vi igen skal til at fyre i Skolen, bringer Erindringen om den møje og besvær, som Opvarmningen af skolestuen voldte sidste vinter, mig ordentlig til at gyse. Jeg tillader mig derfor, at fremkomme med nærværende skrivelse, da jeg mener, at Skylden ligger hos kakkelovnen.

Hvad den egentlig fejler, ved jeg ikke. Forstoppelse er det ikke - snarere det modsatte! Jeg tror nemlig, at langt den største part af varmen kommer fuglene til gode.

"Reguleringen" er i uorden eller sådan noget. Det medfører, at der dagligt må bruges et Par Kasser Tørv og på den måde kommer vi til at bruge godt og vel halvdelen af brændselet til skolestuen alene - uden at det dog derfor lykkes i den strængeste kulde at få Stuen rigtig opvarmet.

Jeg vi gerne bede Sognerådet om at lade sagen undersøge og om nødvendigt sørge for en forbedring af kakkelovnen enten på den ene eller anden måde. Men da vi må regne med allerede i midten af denne måned at skulle begynde med fyringen, bedes det ærede sogneråd snarest at gøre de nødvendige skridt.

Ærbødigt

Mølgaard, lærer, L. Gilbjerg skole d. 10. okt. 1906

(Ansøgningen findes på Hejnsvig Sognearkiv og kan læses på www.hejnsvigbynet.dk under "Egnshistorie")

(12. januar 1949)

Festlig indvielse af Gilbjerg nye skole

”Under festlige former blev den nye skole i Gilbjerg i Hejnsvig kommune i går indviet. Det var en dag, som lærerpersonalet og forældrekrædsen i årevis har set hen til med længsel. Det er nemlig 6 år siden, at arbejdet blev påbegyndt, men på grund af de vanskelige materialeforhold er arbejdet kommet til at strække sig over så lang en årrække. Da arbejdet blev påbegyndt, havde man regnet med en udgift på ca. 100.000 kr., men arbejdet er kommet til at koste 138.000 kr. Det skyldes dels prisstigninger på materialer og arbejds løn, men dog først og fremmest, at der skete en væsentlig udvidelse af byggeriet. Efter det første projekt havde man regnet med at bevare et klasselokale fra den gamle skole, men denne tanke blev senere forladt. Der blev bygget et nyt klasselokale og det gamle klasselokale blev benyttet til en stærkt tiltrængt udvidelse af lærerboligen. Slutresultatet af det langvarige byggeri er imidlertid blevet særdeles godt. Skolen har to store lyse og venlige klasselokaler, et sløjdløkkal og en stor og smuk gymnastiksal, og der er i forbindelse hermed indrettet et køkken, så gymnastiksalen også kan bruges som forsamlingsbygning for skolekredsens beboere. Desuden er der indrettet et lille lokale, der skal benyttes som filial af sognebiblioteket, og såvel læreren som lærerinden har fået gode og tidssvarende boligforhold.

Efter rundgangen på skolen samledes deltagerne til indvielsesfest i gymnastiksalen, hvor der var arrangeret festligt pyntede kaffeborde. Sognerådsformand Gregers Christensen bød velkommen og efter sangen ”Der skinner en sol i lys og løn” holdt provst Lindegaard en smuk indvielsestale. Han fremhævede bl.a., at barnet skal have kundskaber og opdrages til at skelne mellem godt og ondt, og her skal skolen hjælpe forældrene. Børnene skal lære de elementære ting i skolen som at regne, læse og skrive, opdrages i den kristne tro, kende grundtrækkene i vor historie og meget andet; men det vigtigste er, at de samtidig med at lære dette opdrages til at få respekt overfor livet. Det er denne vældige opgave, som forældrene ønsker at give skolen.

Provsten omtalte slagordet: ”Kundskab er magt”. Dette ord passer imidlertid ikke i alle forhold. Naturligvis har det betydning, at børnene bliver

dygtige; men det afgørende er dog, at de opdrages til at blive gode mennesker. Det, vi mangler i verden, er tro og tillid, og her kan vi lære meget af Vorherre Jesus. Det er hans forsoningsånd og tilgivelsesånd, vi har brug for. Hvad nytter det at have kundskaber, hvis de ikke bruges i livets gerning, for kundskaber kan også bruges i dødens og ødelæggelsens tjeneste. Det vigtigste for skolen er at hjælpe mennesker til at leve deres liv i Guds gerning. Derfor skal de se noget stort i den gerning, der bliver gjort i skolen. Provsten sluttede sin tale med at udtale: I har fået en smuk skole, som både sognerådet og arkitekt kan være stolte af, og det har været en fornøjelse at gå gennem disse smukke lokaler. Det vigtigste er dog, at Guds gerning gøres indenfor disse rammer. Så vil Gud lægge sin velsignelse i arbejdet. Provsten indviede derefter skolen i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn og sluttede med bøn.

Der var også taler ved amtsskolekonsulent Nielsen, Varde; arkitekt Schiørring, Grindsted; lærer Wulff Nielsen, Gilbjerg; murermester Rungborg, Hejnsvig; lærer K. Jensen, Hejnsvig; stationsforstander Hougaard og sognerådsformand Gregers Christensen redegjorde for byggeriet og arbejdet fra 1942 og indtil den smukke skole stod færdig til indvielsen i går.

Skolefoto fra omkring 1950 med bl.a. lærer Jørgensen og lærer Jensen (Foto: HS).

